

11-11-10

Mokymo priemonės
A. Žandaris, D. Bakšys „Kompiuterinės leidybos pradmenys.
Informacinės technologijos“

RECENZIJĄ

Recenzuojamas vadovėlis – tai antroji dalis mokymo priemonių „Kompiuterinės leidybos pradmenų“ moduliui 9–10 klasėse dėstyti. Pirmojoje dalyje (D. Dabner „Kompiuterinės leidybos pradmenys. Dizainas ir maketavimas“) pagrindinis dėmesys buvo skiriamas dalykams, kurie gali būti sunkiausi IT mokytojams – leidinio dizaino pradmenims. Antroji dalis, kuriai skirta ši recenzija, jau įprastesnė IT mokytojams, nes pagrindinis dėmesys skiriamas informacinėms technologijoms – kaip praktiškai įgyvendinti sumanytų leidinių projektus. Toks mokymo priemonės rengėjų pasirinkimas akivaizdžiai parodo „Kompiuterinės leidybos pradmenų“ kurso integruotumą: šio kurso negalima priskirti nei išimtinai menų sričiai, nei išimtinai informacinėms technologijoms.

Recenzuojamą knygą sudaro du skyriai, suskirstyti į 23 temas. Medžiaga dėstoma aiškiai ir nuosekliai vedant nuo paprasto link sudėtingesnio maketo rengimo. Kiekvienos temos pabaigoje pateiktos teorinę medžiagą įtvirtinančios užduotys, bei klausimai pamąstymui. Ypač gerai, kad užduotys ir klausimai neapsiriboja vien tik vadovėlyje pateikta medžiaga, o dažnai siūloma atsakymą pagrįsti papildoma, pavyzdžiui, internete prieinama informacija. Tai skatina mokinius į mokymąsi žvelgti plačiau, negu formaliai reikalaujama, ugdomas gebėjimas savarankiškai mokytis, gilintis į pasirinktą sritį. Labai gerai ir tai, kad pateikiama realių leidinių pavyzdžių, siūloma analizuoti pateiktus jų fragmentus.

Pirmasis knygos skyrius skirtas darbui su kompiuterinės leidybos programa bei vektorinės grafikos ir maketavimo pradmenims. Nors kompiuterinę leidybą geriausia būtų dėstyti *Adobe InDesign* ar *QuarkXPress* pagrindu, autorių pasirinkimas – programa *Scribus* – suprantamas ir pateisinamas. Komercinė programinė įranga būtų puikus, bet brangus kelias, kai kurioms mokykloms finansiškai ir techniškai sunkiai prieinamas. Pakankamai aukšti net minimalūs reikalavimai kompiuterinei technikai, kuri rekomenduojama minėtoms programoms *InDesign* ir *QuarkXPress* taptų rimta kliūtimi mokykloms.

Mokomoji medžiaga pateikiama nedideliais skyreliais, aiški ir koncentruota. Teorinė medžiaga (tipografikos, kompozicijos, piešimo kompiuteriu) pateikiama mažomis dalimis, greta pateikiant konkrečius pavyzdžius. Nesistengiama aprašinėti kuo daugiau leidybos programos galimybių, kiekviename pavyzdyje pateikiama tik tiek, kiek reikia užduočiai atlikti. Taip mokiniai skatinami neprisiršti prie konkrečių priemonių ar konkrečių kompiuterių programų galimybių, o mokytis svarbiausių principų, kaip sukurti leidinio maketą. Juk sunku iš anksto

pasakyti, kuriomis programomis teks vėliau mokiniui naudotis. Parinkti praktiniai pavyzdžiai iliustruoja konkrečius leidinio rengimo etapus. Iliustracijų kiekis pakankamas.

Antroji knygos dalis skirta paveikslų rengimo spaudai pradmenims. Tai dar viena ypač svarbi leidybos proceso dalis. Šiai daliai mokyti pasirinkta atvirojo kodo programa *Gimp*. Ši programa yra geras pasirinkimas, ji savo galimybėmis mažai kuo nusileidžia profesionalioms komercinėms programoms *Adobe Photoshop* ar *Corel Photopaint*. Žinoma norėtusi gerokai didesnio šio skyriaus, bet Bendrosiose programose tenumatyta tik minimumas darbo su kompiuterinės grafikos programomis. Autorių pasirinkti tikrai patys svarbiausi dalykai, kuriuos tenka spręsti vos ne kiekvienam, rengiančiam leidinį spaudai. Tai jau spausdinto paveikslo parengimas pakartotiniam leidimui (kaip eliminuoti rastrą), kaip retušuoti pažeistas nuotraukas, kaip atlikti nuotraukų spalvų korekciją, kaip pašalinti portretinėse nuotraukose dažnokai pasitaikantį „raudonų akių efektą“, supažindinama ir su kompiuterinės grafikos programų filtrais bei jų paskirtimi. Mokiniai išmoks ir sunkesnių dalykų – nuotraukos atskirų fragmentų spalvų keitimo, gebės parengti nuotraukas taip, kad jas būtų galima nesunkiai panaudoti fotomontažams – paaiškinta, kaip aprašyti paveikslų fragmentų kontūrus ir kaip juos panaudoti leidybos programose.

Nors ir trumpai pristatytos, bet tikrai ne mažiau svarbios temos – paveikslų skenavimas, teksto automatinis atpažinimas ir leidinio maketo parengimas spaudai (PDF dokumento, skirto spaudai, generavimas).

Konkretūs, recenzento pastebėti tikslintini dalykai bei konkrečios pastabos pažymėtos tiesiogiai knygos rankraštyje.

Recenzuojama knyga atitinka *Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo* 5-ame punkte nurodytus reikalavimus ir apima *Kompiuterinės leidybos pradmenų Bendrąją programą*. Autorių pasirinktos lietuviškos programos leidiniams kurti (*Scribus* ir *Gimp*) ypač palengvina pradedančiųjų mokymąsi. Be to skatinama teisėtai naudotis programine įranga ir mokyklose, ir namuose.

Recenzentas

Skaidra Vaicekauskienė

Sertifikuota „Adobe InDesign CS5“ ir „Adobe Photoshop CS5“ ekspertė, „Adobe InDesign CS5“ ir „Adobe Photoshop CS5“ mokymo instruktorė, Informacijos technologijų mokymo centro, Vilniaus universiteto ir Kauno kolegijos dėstytoja.